

Центр аналізу публічних фінансів
та публічного управління
при Київській школі економіки

KSE | Institute

МОНІТОРИНГ ГРОМАД – БЕРЕЗЕНЬ 2026

Автори:

KSE Institute: Юлія Маркуц, Андрій Дарковіч, Владислав Шиманський

KSE University: Тетяна Лукеря

ЗМІСТ

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ	2
РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА РОЗВИТОК ГРОМАД: ЩО НОВОГО?	3
ФІНАНСОВИЙ СТАН У РЕГІОНАХ: ТЕНДЕНЦІЇ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	5
БЕЗПЕКОВА СИТУАЦІЯ В ГРОМАДАХ: СТАН І ДИНАМІКА	9
СПІВРОБІТНИЦТВО ГРОМАД	14
МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	14
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	16

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

У березні зміни законодавства у сфері місцевого самоврядування залишалися точковими і не формували цілісної політики, хоча окремі рішення можуть мати відчутний вплив на громади. Парламент працює над переходом до фіксованих тарифів на адміністративні послуги замість прив'язки до соціальних стандартів, що може змінити підходи до формування доходів місцевих бюджетів, однак ключові параметри, зокрема перелік послуг і розміри плати за них, ще не узгоджені. Водночас громадам пропонують розширення повноважень у сфері збереження історичної забудови та запроваджують стимули для залучення міжнародного фінансування через можливість доплат працівникам, що працюють із проектами, – ці інструменти відкривають нові можливості, але потребують більшої інституційної спроможності. Уточнюються й правила роботи органів місцевого самоврядування, зокрема через рекомендації щодо дисциплінарної відповідальності, що має уніфікувати практики управління, які сьогодні неоднакові. Відхилення [законопроекту](#) про органи самоорганізації населення зберігає складні процедури їх створення та обмежує розвиток місцевої демократії. Проте нова логіка регіональної політики через класифікацію територій (відновлення, з особливими умовами розвитку, сталого розвитку або полюси зростання) поступово запускається, формуючи більш адресний підхід до підтримки, але роблячи громади більш залежними від державних рішень.

Доходи місцевих бюджетів продовжили зростати, що посилює фінансові можливості територіальних громад. Головним джерелом цього зростання залишається ПДФО на тлі підвищення заробітних плат (в тому числі у бюджетному секторі – в сфері освіти та соціального захисту), тоді як додатковий імпульс забезпечують акцизи і майнові податки. Єдиний податок демонструє більш стриману динаміку, що вказує на обмежений потенціал цього виду надходжень. Збільшення міжбюджетних трансфертів також підсилює ресурсну базу громад, однак нерівномірність їх розподілу зберігає різницю у фінансових можливостях між різними територіями.

У березні 2026 року в громадах було більше руйнувань цивільної інфраструктури, ніж у лютому. За рік інтенсивність бойових дій суттєво виросла, а характер впливу змінився: війна дедалі більше переходить у формат повітряного та дронного тиску, який охоплює значно більшу кількість громад, виходячи за межі прифронтових зон. Географія уражень розширюється, і дедалі більше сільських та селищних громад зазнають системного впливу. Основний удар припадає на житлову інфраструктуру. Водночас формується відносно сталий перелік громад, які місяць за місяцем залишаються серед найбільш постраждалих, що означає накопичення руйнувань і поступовий підрив їхньої базової спроможності.

Міжмуніципальне співробітництво залишається активним і набуває практичного змісту. Кількість нових договорів дещо скоротилася, однак сам інструмент використовується більш змістовно – для надання послуг, передачі функцій і вирішення конкретних управлінських задач в умовах війни. Замість спільних проектів громади дедалі частіше обирають спільне фінансування та делегування завдань, особливо у сферах освіти, соціальних послуг, охорони здоров'я та адміністрування. Географічно співпраця залишається переважно локальною, однак з'являються приклади міжобласної взаємодії, пов'язані з житлом, релокацією та відновленням. Міжмуніципальне співробітництво дедалі частіше використовується як інструмент збереження функціональності громад, зокрема для підтримки переміщених громад і критичних сервісів, що перетворює його на механізм виживання і взаємного підсилення громад в умовах війни.

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА РОЗВИТОК ГРОМАД: ЩО НОВОГО?

Парламентський комітет продовжує працювати над зміною підходу до оплати адміністративних послуг. Замість прив'язки до соціальних стандартів пропонується запровадити фіксовані тарифи та чіткий перелік базових послуг. Ідеться про [законопроект](#), який має встановити єдині правила формування адміністративного збору і який безпосередньо вплине як на доходи місцевих бюджетів, так і на вартість послуг для населення. Серед ключових тем у березні – вартість паспортних послуг у сфері міграції, нотаріальні дії в сільській місцевості та реєстрація прав на нерухомість. Перехід до фіксованих сум має зробити систему більш передбачуваною і зрозумілою, зменшити залежність від змін прожиткового мінімуму чи мінімальної зарплати. Проте статочні підходи до тарифів, зокрема на паспортні послуги, ще не погоджені.

Громади можуть отримати більше повноважень для захисту історичної забудови – навіть тієї, що формально не має статусу пам'яток, але формує локальну ідентичність. Парламент ухвалив за основу [законопроект](#), що дозволить органам місцевого самоврядування самостійно визначати перелік цінної історичної забудови та встановлювати правила її використання. Зокрема, передбачаються обмеження на перебудову, зміну функції або знесення таких об'єктів. Водночас чіткіші правила знизять політичні ризики для інвесторів. Після ухвалення проекту громади отримають більше інструментів для збереження історичного середовища. Водночас нові повноваження означатимуть і додаткове навантаження на громади. Протягом шести місяців після набрання чинності законом потрібно буде сформулювати перелік цінної історичної забудови та затвердити правила її використання. Це вимагатиме фахової експертизи та може провокувати конфлікти з власниками і забудовниками, особливо якщо критерії віднесення об'єктів до такої забудови залишаться нечіткими.

Уряд пропонує підвищити оплату праці в органах місцевого самоврядування та наблизити її до оплати на схожих посадах державної служби. Оприлюднено [проект](#) змін до [постанови №268](#), який передбачає перегляд посадових окладів для окремих категорій посадових осіб і службовців місцевого самоврядування (оновлення додатків 48–53 і 55) на 15%. Наприклад, начальник управління в апараті ради у найбільших громадах (понад 900 тис. осіб) матиме оклад 13848 грн, начальник відділу – 13309 грн (замість 12042 грн і 11573 грн відповідно). Також пропонується доповнити перелік посад позицією державного інспектора з контролю за використанням та охорони земель. Очікується, що ці зміни допоможуть зменшити диспропорції в оплаті праці між різними категоріями публічної служби. Водночас для громад це означатиме зростання видатків місцевих бюджетів.

Пропонується створити додаткові стимули для залучення громадами міжнародного фінансування. Профільний комітет рекомендує Парламенту ухвалити відповідний [законопроект](#) у другому читанні та в цілому. Ідеться про можливість встановлення доплат працівникам органів місцевого самоврядування, які займаються підготовкою та реалізацією проектів міжнародної технічної допомоги. Передбачається, що такі виплати здійснюватимуться за рахунок коштів самих проектів, без додаткового навантаження на місцеві бюджети. Це має посилити спроможність громад працювати з грантами та задіювати кваліфікованих фахівців. Практичний ефект цих змін залежатиме від здатності громад залучати міжнародне фінансування, що може посилити розрив між більш і менш спроможними громадами.

Триває напрацювання змін у правилах роботи місцевих рад, щоб забезпечити їхню дієздатність в умовах воєнного стану. Йдеться про громади, де вибори 2020 року проходили за мажоритарною системою і де через мобілізацію або припинення повноважень депутатів ради втрачають можливість працювати. [Законопроєкт](#) передбачає запровадження особливого порядку роботи рад на період війни та протягом шести місяців після її завершення: зниження вимог до повноважності ради (достатньо половини складу), можливість скликання сесії третиною депутатів, гнучкіші правила ухвалення рішень, а також усунення вимог щодо обов'язкової участі в роботі ради депутатів, які проходять військову службу. Профільний комітет рекомендував Парламенту прийняти документ за основу. Очікується, що це дозволить уникнути блокування роботи рад у громадах, однак такі зміни можуть зменшити рівень представництва та підвищують ризик концентрації рішень у меншій кількості депутатів.

Спроба оновити правила роботи органів самоорганізації населення (ОСН) зірвалася – відповідний законопроєкт не підтримали в другому читанні й навіть не направили на доопрацювання. Ініціатива мала адаптувати діяльність ОСН до нової адміністративно-територіальної системи та умов воєнного часу. Серед ключових змін – спрощення процедур створення, уточнення повноважень і територій діяльності, а також встановлення чіткіших правил взаємодії з органами місцевого самоврядування. У нинішній ситуації для громад це означає збереження правової невизначеності: складні процедури створення ОСН залишаються, а можливості для системної співпраці з місцевою владою обмежені. Водночас відсутність оновлених правил стримує розвиток місцевої демократії та ініціатив «знизу», які могли б відіграти особливо важливу роль у вирішенні локальних питань в умовах війни. Це рішення відкладає реформу ОСН на невизначений час і зберігає статус-кво, який уже не відповідає поточним викликам.

Уряд продовжує впровадження нового підходу в регіональній політиці – розподілу громад за функціональними типами територій залежно від їхніх умов розвитку. Йдеться про класифікацію громад на території відновлення, території з особливими умовами розвитку, території сталого розвитку та регіональні полюси зростання. У лютому цей підхід було запущено на практиці, в березні Уряд відносив громади до цих категорій на основі єдиної системи критеріїв і даних від державних органів. Наразі [885 громад](#) віднесено до територій з особливими умовами розвитку. Така класифікація має стати основою для більш адресної державної підтримки, коли ресурси спрямовуються залежно від потреб конкретних територій. Для громад це означає перехід до більш цільового фінансування, але й залежність від визначеної категорії та тих інструментів підтримки, які держава прив'яже до кожного типу територій.

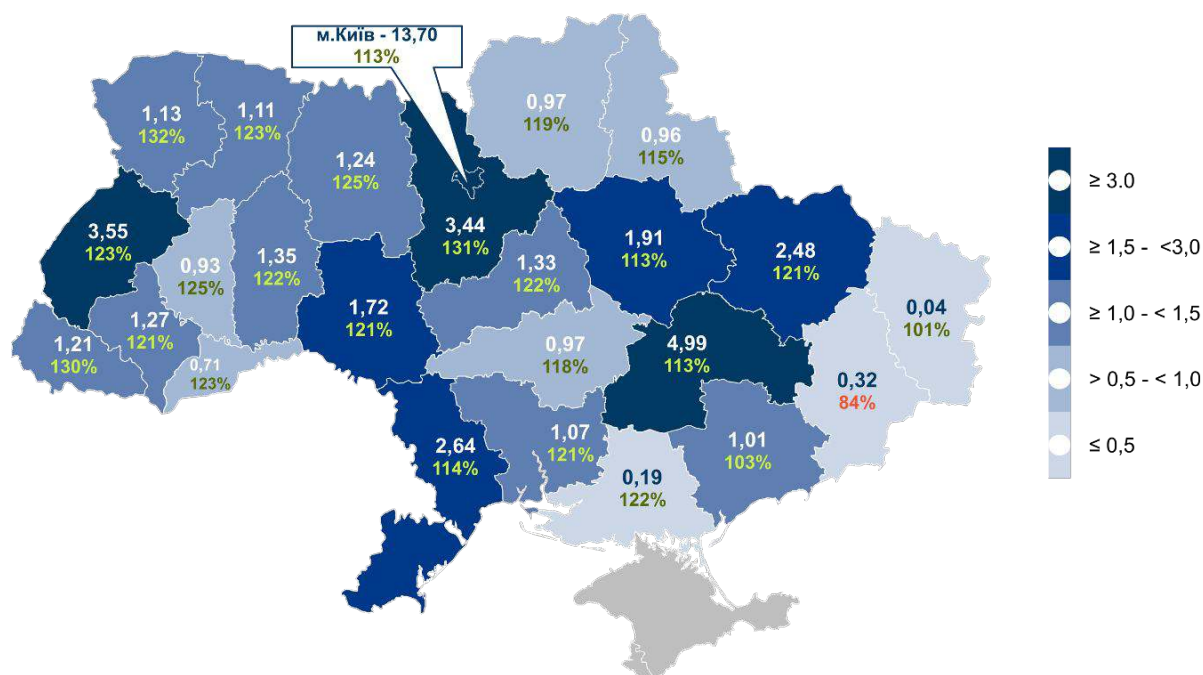
Громадам пропонують єдину логіку і процедури розгляду справ про дисциплінарну відповідальність посадовців місцевого самоврядування. НАДС затвердило [методичні рекомендації](#) на виконання нового Закону «Про службу в органах місцевого самоврядування», які мають допомогти керівникам і кадровим підрозділам коректно застосовувати норми дисциплінарного права. Документ поетапно описує весь процес – від виявлення порушення до ухвалення рішення, визначає ролі учасників і містить зразки необхідних документів. На практиці це означає більш уніфікований і передбачуваний підхід до притягнення посадовців до відповідальності. Чіткі процедури мають зменшити ризик помилок, оскаржень і внутрішніх конфліктів, а також краще захистити права службовців у процесі розгляду дисциплінарних справ. Водночас рекомендації мають консультативний характер, тож їх реальне застосування залежатиме від підходів і практик громад.

ФІНАНСОВИЙ СТАН У РЕГІОНАХ: ТЕНДЕНЦІЇ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

За березень 2026 року порівняно з березнем 2025 року доходи загального фонду місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) **виросли на 17,8%**, що в 1,9 раза перевищує індекс інфляції – 9,5% (березень 2026 до березня 2025). Це свідчить про реальне зростання фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, що дозволяє збільшувати видатки на соціальні проекти, інфраструктуру та послуги. Станом на 1 квітня надходження становили **50,2 млрд грн**. Темпи приросту доходів (без трансфертів) місцевих бюджетів (громад, районів та області) у 17 областях перевищували середній показник по Україні.

РИСУНОК 1.

Надходження загального фонду (без трансфертів) у березні 2026 (млрд грн) та темп їхнього зростання до березня 2025, %

Джерело: Мінфін, OpenBudget

ПДФО традиційно займає найбільшу частку в структурі доходів загального фонду місцевих бюджетів (без трансфертів) – 53,8%. Обсяг надходжень цього податку за березень 2026 року становив 27,0 млрд грн (+20,7% порівняно з березнем 2025 року). Передусім це пов'язано зі зростанням середньої заробітної плати. Згідно з даними work.ua, зарплата з березня 2025 року по березень 2026 року виросла на 18,9% (з 24 000 грн до 28 500 грн).

У березні другим за обсягом у структурі доходів загального фонду (без трансфертів) є надходження плати за землю з часткою 8,2%. Надходження плати за землю становили 4,1 млрд грн (+14,8%). За інформацією ДПС, коефіцієнт індексації нормативної грошової оцінки земельної ділянки у 2026 році (за 2025 рік) становить 1,08. Нормативна грошова оцінка земельної ділянки з урахуванням коефіцієнта індексації є базою оподаткування земельним податком та орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності і використовується для розрахунку плати за землю.

Третім за обсягом у структурі доходів загального фонду (без трансфертів) є акцизний податок, якого надійшло 3,7 млрд грн (+38,6% або 1,0 млрд грн до березня 2025 року), що пов'язано із загальною інфляцією, збільшенням споживання пального для роботи генераторів та зростанням ставок акцизів. Бойові дії на Близькому Сході впливають на ціни на нафту та нафтопродукти. Крім того, уряд [удосконалив](#) механізм адміністрування акцизного податку – запроваджені з березня 2025 року в тестовому режимі електронні акцизні марки (на алкогольні напої, тютюнові вироби та рідини, що використовуються в електронних сигаретах) стали обов'язковими у 2026 році. У березні підприємці сплачували акцизний податок за лютий 2026 року.

Надходження єдиного податку становили 3,4 млрд грн (+9,2%). Зростання пов'язане з ростом мінімальної заробітної плати на 8,1% та підвищенням прожиткового мінімуму для працездатних осіб на 9,9%, від яких залежить розмір податку для ФОП II групи та ФОП I групи відповідно. За даними [opendatabot](#), загальна кількість ФОПів у березні 2026 року була більшою, ніж в аналогічний період минулого року, на 63 570 (у березні 2026 року – 2 183 326).

Фактичні надходження податку на нерухоме майно збільшились порівняно з березнем 2025 року на 16,6% до 0,6 млрд грн. Це зростання пов'язане з підвищенням мінімальної заробітної плати, яка станом на 1 січня 2025 року була на 12,7% вищою, ніж роком раніше (МЗП використовується для розрахунку податку для юридичних осіб).

ЗАКОНОДАВЧА ОСНОВА ТА ОСОБЛИВОСТІ СПЛАТИ ПОДАТКІВ ДО МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У БЕРЕЗНІ

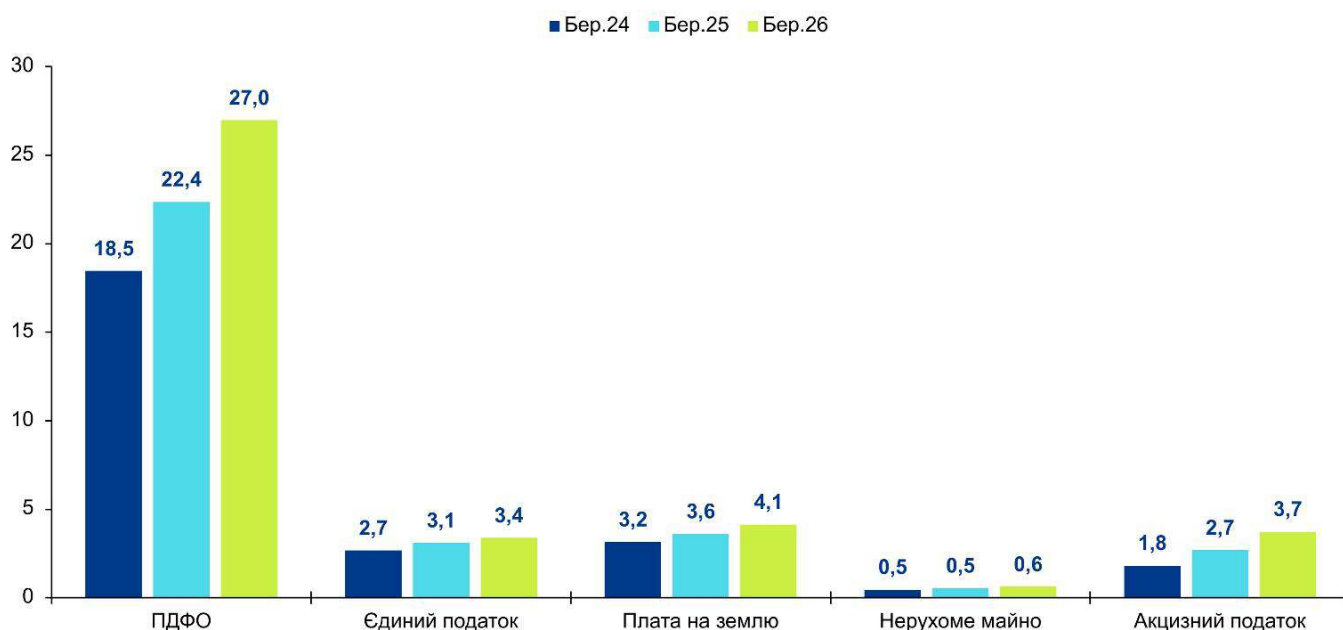
- Єдиний податок для ФОП II групи становить 20% від мінімальної заробітної плати – 1 729,4 грн, для ФОП I групи -- 10% від прожиткового мінімуму або 332,8 грн. ФОПи I і II групи сплачують єдиний податок щомісячно до 20 числа, а ФОП III групи зобов'язані сплатити єдиний податок у травні за I квартал 2026 року.
- Плата за землю є обов'язковим платежем у складі податку на майно та включає земельний податок, а також орендну плату за земельні ділянки державної і комунальної власності. У березні 2026 року юридичні особи сплатити плату за землю за лютий 2026 року.
- Юридичні особи сплачують податок на нерухоме майно авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом.
- Фізичні особи зобов'язані сплачувати податок на нерухоме майно за 2025 рік протягом 60 днів з дня вручення їм податкового повідомлення-рішення, які надсилаються до 01 липня 2026 року.

У березні 2026 року Уряд забезпечив перерахування міжбюджетних трансфертів місцевим бюджетам на 40,3% більше, ніж за березень 2025 року, зокрема базової дотації – на 20,5%, освітньої субвенції – на 35,2%. Зростання освітньої субвенції пов'язане з підвищенням заробітної плати педагогам з 1 січня 2026 року на 30%. Додаткової дотації для ОМС (17 обласних бюджетів, 945 бюджетів територіальних громад), що зазнали негативного впливу повномасштабної збройної агресії російської федерації, за березень 2026 року надійшло на 8,0% менше, ніж за березень 2025 року.

Ця дотація має вирівняти фінансові диспропорції в місцевих бюджетах, забезпечити стабільні виплати зарплат у бюджетній сфері та компенсувати втрати доходів громад, спричинені російською агресією. Розподіл дотації здійснюється щоквартально на основі фактичних втрат доходів (ПДФО, податку на майно, єдиного податку).

РИСУНОК 2.

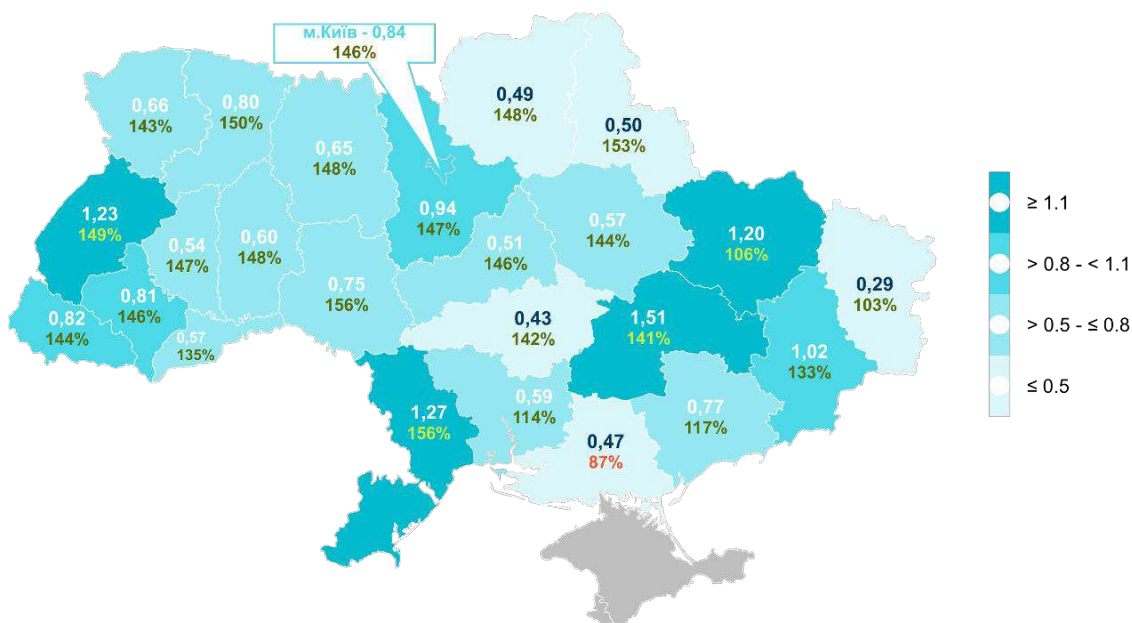
Надходження за основними податками до загального фонду місцевих бюджетів за березень 2024-2026 років, млрд грн

Джерело: Мінфін, OpenBudget

РИСУНОК 3.

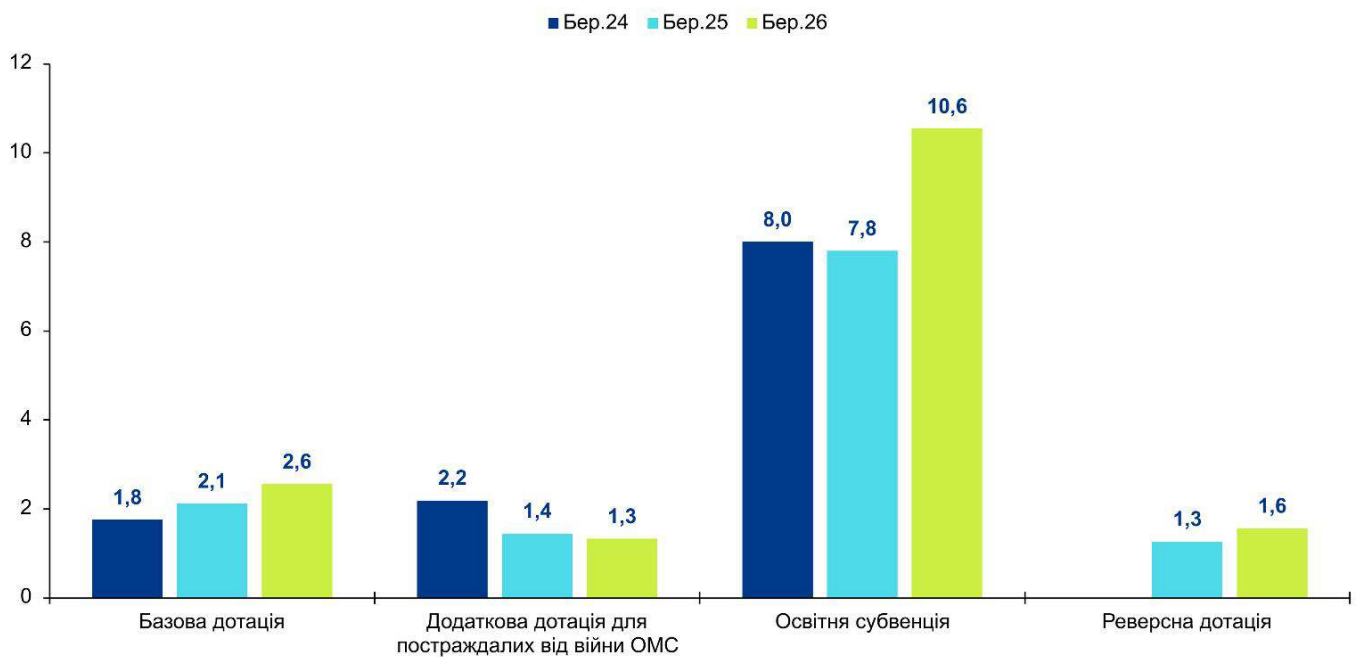
Надходження міжбюджетних трансфертів у березні 2026 (млрд грн) та їхнє зростання до березня 2025 (%)

Джерело: Мінфін, OpenBudget

РИСУНОК 4.

Надходження основних міжбюджетних трансфертів до місцевих бюджетів та вилучення до державного бюджету за березень 2024-2026 років, млрд грн

Джерело: Мінфін, OpenBudget

Реверсну дотацію в березні 2026 року перераховано з місцевих бюджетів до державного бюджету на суму 1,6 млрд грн, що на 23,9% більше, ніж за березень 2025 року.

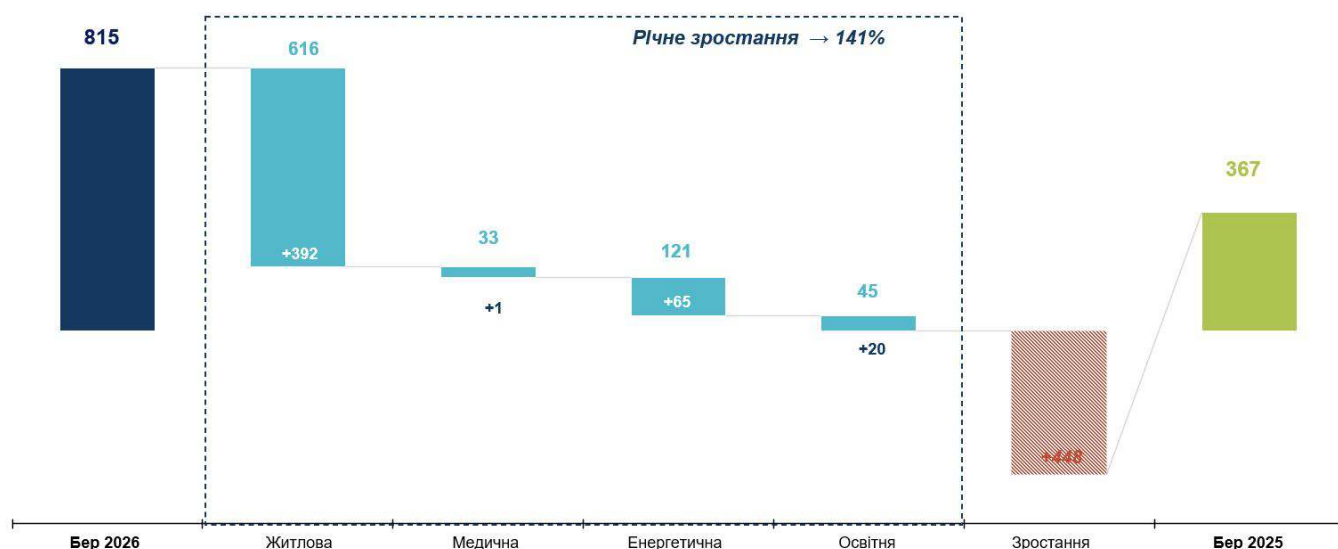
БЕЗПЕКОВА СИТУАЦІЯ В ГРОМАДАХ: СТАН І ДИНАМІКА

У березні 2026 року безпековий тиск на громади набув ще більш масштабного й виснажливого характеру¹. На контрольованих Україною територіях (громади зі статусами неокуповані та частково окуповані) у березні 2026 було зафіксовано **4 215 обстрілів і 815 уражень цивільної інфраструктури**.

Порівняно з попередніми місяцями 2026 року березень не став місяцем полегшення. У лютому 2026 року в громадах під контролем України було зафіксовано **738 уражень цивільної інфраструктури**, тоді як у січні кількість таких уражень становила **832**. За кількістю уражень березень перевищив лютий і лише трохи поступився січню. Високий рівень безпекового тиску став новою нормою, а сама війна дедалі більше поєднує масований повітряний тиск на широкому просторі та концентровані матеріальні втрати в окремих громадах, які несуть непропорційно великий тягар руйнувань.

РИСУНОК 5.

Ураження цивільної інфраструктури, березень 2025-2026

Джерело: ACLED, KSE

Росія не лише нарощує інтенсивність обстрілів, а й системно збільшує масштаб руйнувань цивільної інфраструктури в громадах. За рік кількість обстрілів громад зросла майже на 20%, а кількість уражень цивільної інфраструктури — більш ніж удвічі. Щоб врахувати можливу сезонність, у цьому блоці порівнюється березень 2024 та 2025 років. У березні 2025 року російські війська здійснили 3 517 обстрілів громад, що призвело до 337 уражень цивільної інфраструктури; у березні 2024 року — відповідно 2 920 обстрілів і 145 уражень

Росія змінює тактику ведення війни: від переважно прифронтового артилерійського виснаження до системного повітряного тиску дронами, який охоплює більшість громад. У березні 2024 року переважали обстріли артилерією, мінометами та ракетами — вони становили **72,3%** усіх зафіксованих інцидентів, тоді як на повітряні та дроніві удари

¹ Це і подальші в цьому розділі твердження зроблені на основі аналітики за даними ACLED

припадало лише **27,7%**. В березні 2025 року баланс змінився на користь повітряних атак: їхня частка зросла до **61,4%**. У березні цього року цей зсув став ще виразнішим: 74,6% усіх обстрілів становили саме **повітряні та дроніві удари**, а частка артилерійських, мінометних і ракетних атак скоротилася до **25,4%**.

Головний матеріальний слід війни й далі припадає на повсякденний простір життя громад – будинки, квартали, локальні мережі та базову інфраструктуру. Переважно страждає **житлова інфраструктура: 72,4%** усіх уражень у березні 2024 року, **66,5%** у 2025-му і **75,6%** у 2026-му. У березні цього року із **815** зафіксованих уражень **616** припали на житлові об'єкти. **Енергетична інфраструктура** – це ще **121** випадок, **освітня** – **45**, а **медична** – **33**.

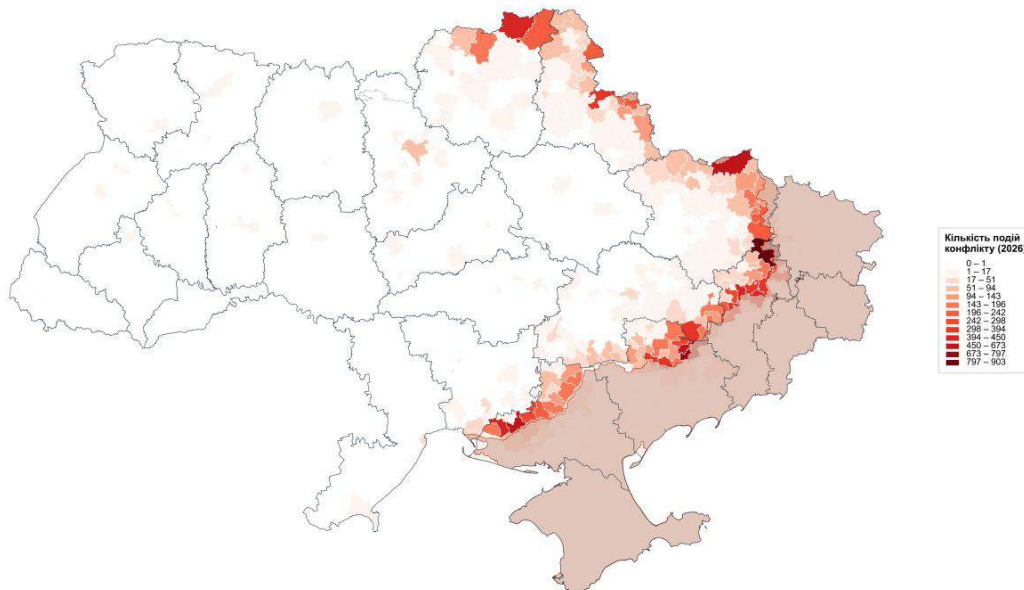
Матеріальна руйнація від війни все ще концентрується в містах, але простір ураження дедалі помітніше розширюється на селищні та сільські громади. У березні **2024** року на міські громади припадало **1 386 обстрілів (47,5%** загальної кількості), тоді як на сільські та селищні громади разом — **1 534 (52,5%)**; у березні **2026** року на міські громади припадало вже **1 846 обстрілів (43,8%)**, а на сільські та селищні разом — **2 369 (56,2%)**. Схожа тенденція простежується і щодо **уражень цивільної інфраструктури**: якщо у **2024** році на міські громади припадало **111 випадків (76,6%)**, а на сільські та селищні разом — **34 (23,4%)**, то у **2026** році — відповідно **513 (62,9%)** і **303 (37,1%)**.

РИСУНОК 6.

Середня кількість обстрілів за місяць за типом громади, березень 2024 та березень 2026

Війна стає дедалі менше прив'язана лише до прифронтових міських вузлів і дедалі більше заходить у сільський простір через повітряно-дроновий тиск. Якщо у березні 2024 року на повітряні та дроніві удари там припадало лише **21,1%** усіх обстрілів, то у 2025 році – вже **42,5%**, а у 2026 році – **83,2%**. Для порівняння, у міських громадах частка повітряних і дронівих ударів зросла з **32,7%** у березні 2024 року до **69,7%** у березні 2026-го. Це видно і за середнім навантаженням у березні 2024 та 2026: у міських громадах кількість обстрілів у розрахунку на одну громаду виросла з **3,95** у 2024 році до **5,26** у 2026-му, але у сільських – з **1,20** до **2,04**, тобто майже вдвічі.

Інтенсивність бойових дій в громадах, березень 2026 (інтерактивна мапа)

Джерело: ACLED, KSE

Найбільше обстрілів у березні було зафіксовано у **Херсонській області – 1 079**, **Запорізькій – 869**, **Сумській – 680**, **Харківській – 433**, **Донецькій – 364**, **Дніпропетровській – 360** та **Чернігівській – 339**.

Найбільше пошкоджень було біля східної та північно-східної ділянки фронту, особливо у **Харківській області**. Найбільше уражень цивільної інфраструктури було зафіксовано у **Харківській (225)**, **Донецькій (170)**, **Сумській (135)** та **Дніпропетровській (87)** областях. Разом на ці чотири області припали **понад три чверті всіх уражень**. Для порівняння, у лютому головними осередками втрат були Донецька, Харківська та Сумська області, трохи менше росіяни обстрілювали Дніпропетровську, Херсонську та Запорізьку області.

Порівняння місяців 1 кварталу 2026 року показує, що є невелика група громад, які місяць за місяцем залишаються серед найбільш постраждалих. Передусім це Нікопольська, Херсонська та Сіверська громади – вони входили до числа найбільш уражених у всі три місяці. У лютому й березні серед найбільш постраждалих були Миколаївська, Дружківська, Краматорська, Сумська та Запорізька громади.

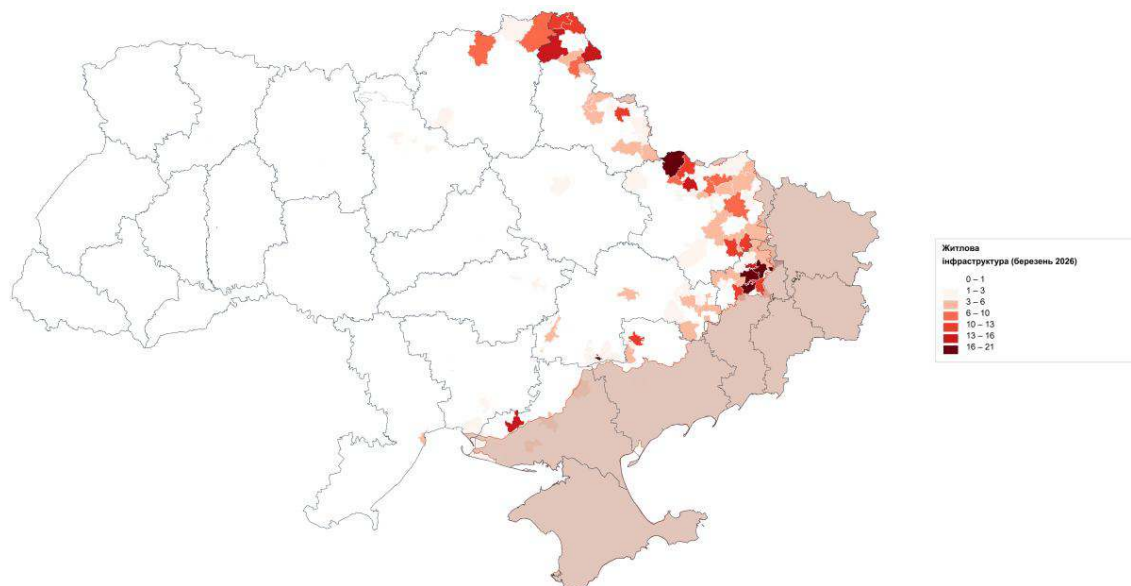
Найбільше обстрілів зафіксовано у Білозерській громаді Херсонської області (165 обстрілів) і Херсонській громаді (157). Далі йшли **Воздвижівська** громада Запорізької області **(143)**, **Семенівська** громада Чернігівської області **(140)**, **Оріхівська** громада **(121)**, **Білопільська** громада Сумської області **(117)**.

Найбільше уражень цивільної інфраструктури було зафіксовано у **Золочівській громаді Харківської області (32 випадки)**, **Нікопольській** громаді Дніпропетровської області **(28)**, **Миколаївській** громаді Донецької області **(27)**, **Херсонській (25)**, **Дружківській (23)**, а також у **Харківській і Краматорській** громадах – по **22** випадки. До групи громад із найвищими втратами увійшли Сіверська (21), Слов'янська (18), Чугуївська, Оскільська, Запорізька та Костянтинівська громади – по 17, а також Сумська і Шосткинська – по 16.

Найбільше пошкоджень житлової інфраструктури було зафіксовано у **Сіверській громаді (21 випадок), Золочівській (20)**, а також у **Дружківській, Краматорській та Миколаївській** громадах Донецької області – по **19**.

РИСУНОК 8.

Ураження житлової інфраструктури, лютий 2026 (інтерактивна мапа)

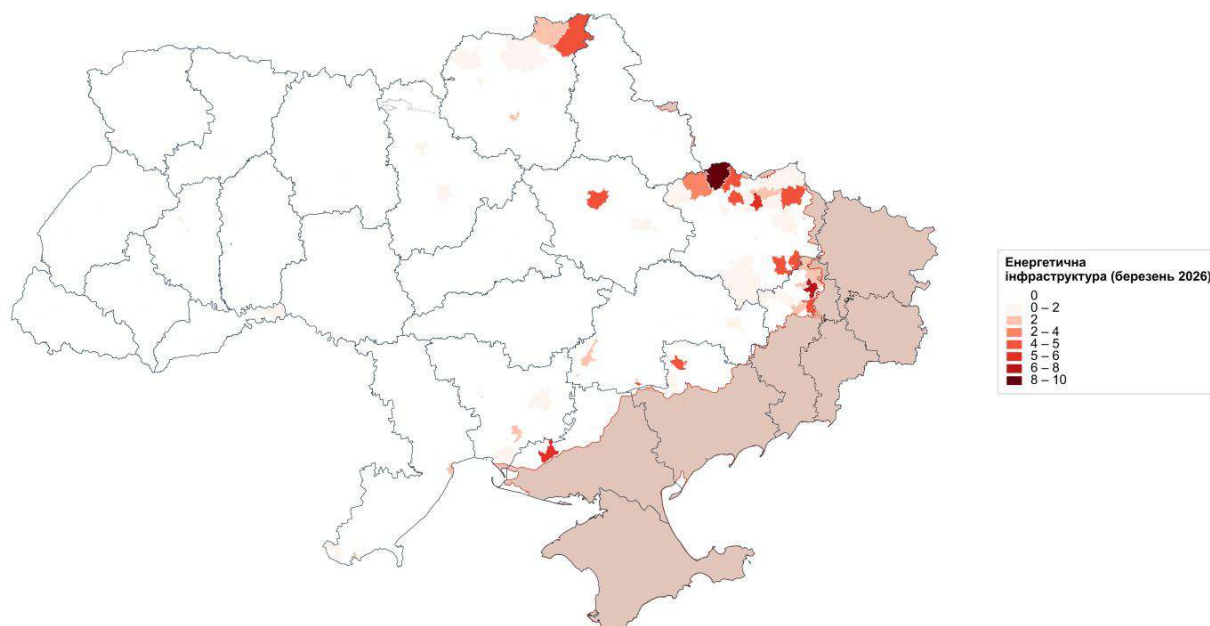

Джерело: ACLED, KSE

Пошкодження **енергетичної інфраструктури було менше**, але вони мали значно більший вплив функціонування громад. Найбільше уражень зафіксовано у **Золочівській громаді (9 випадків), Миколаївській** громаді Донецької області (**7**), а також у **Чугуївській і Херсонській** громадах – по **6**.

РИСУНОК 9.

Ураження енергетичної інфраструктури, лютий 2026

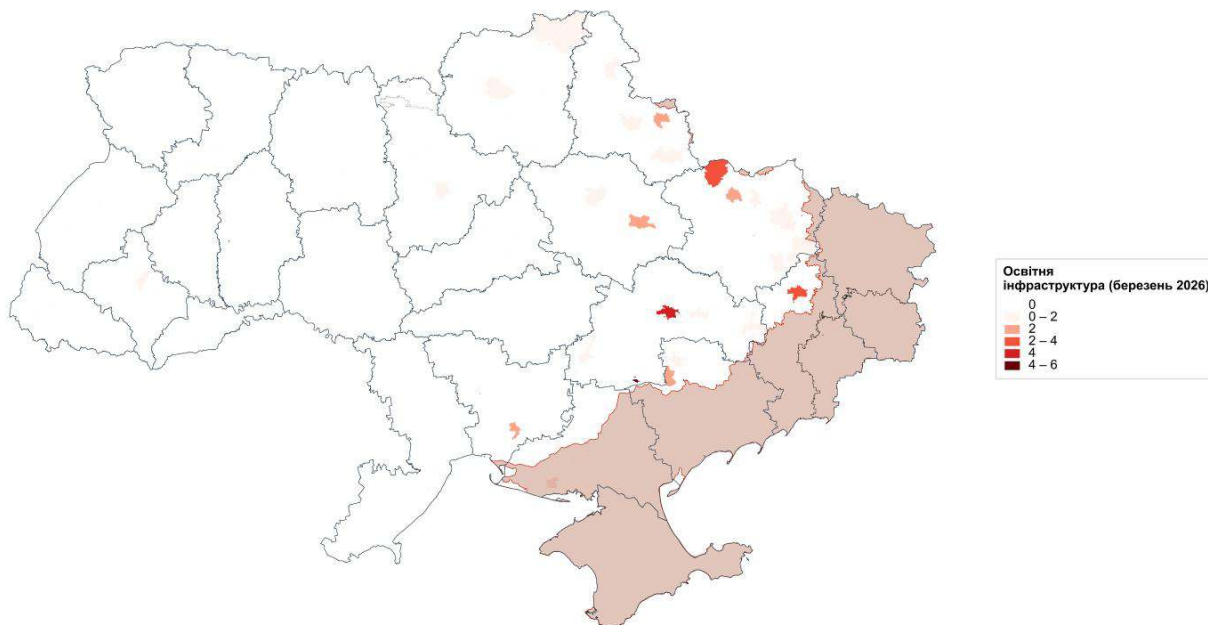

Джерело: ACLED, KSE

Ураження **освітньої інфраструктури** найбільше концентрувалися в **Нікопольській (5 випадків)** і **Дніпровській (4)** громаді, тоді як за **медичною інфраструктурою** вирізнялися **Василівська** громада Запорізької області та **Херсонська громада** — по 4 випадки.

РИСУНОК 10.

Ураження освітньої інфраструктури, лютий 2026

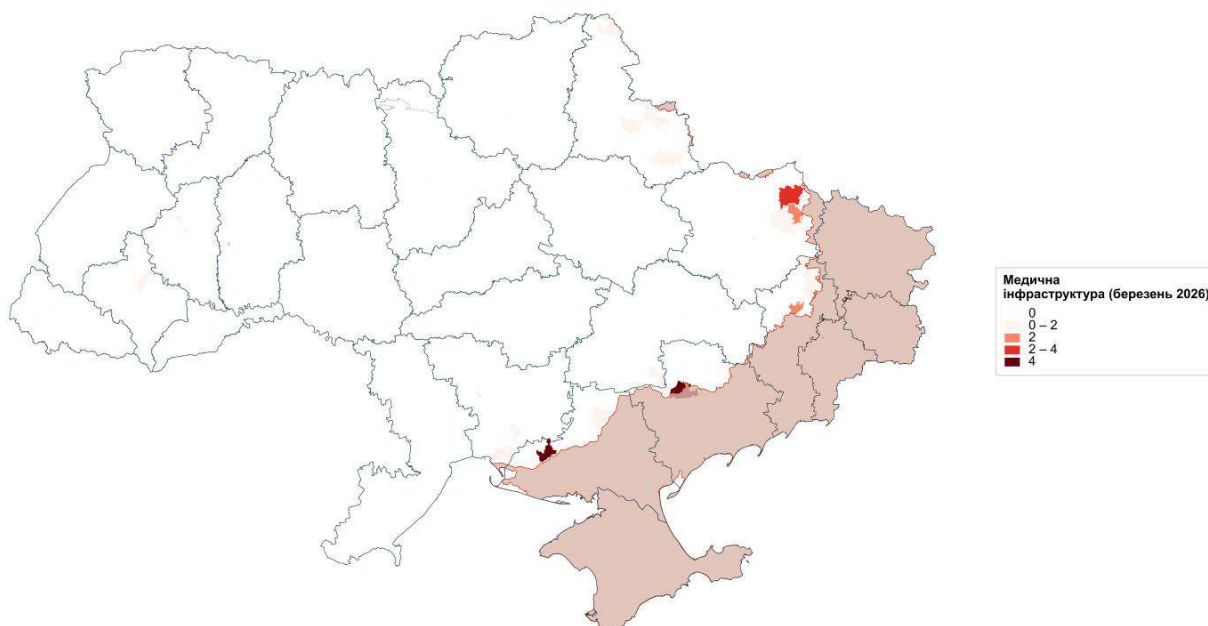

Джерело: ACLED, KSE

Ураження медичної інфраструктури збільшились з 22 об'єктів у лютому до **33 в березні**. Найбільше постраждали громади Херсонської та Харківської області (по 7 випадків), а особливо **Василівська громада** Запорізької області та **Херсонська громада** — по 4 випадки в кожній.

РИСУНОК 11.

Ураження медичної інфраструктури, лютий 2026

Джерело: ACLED, KSE

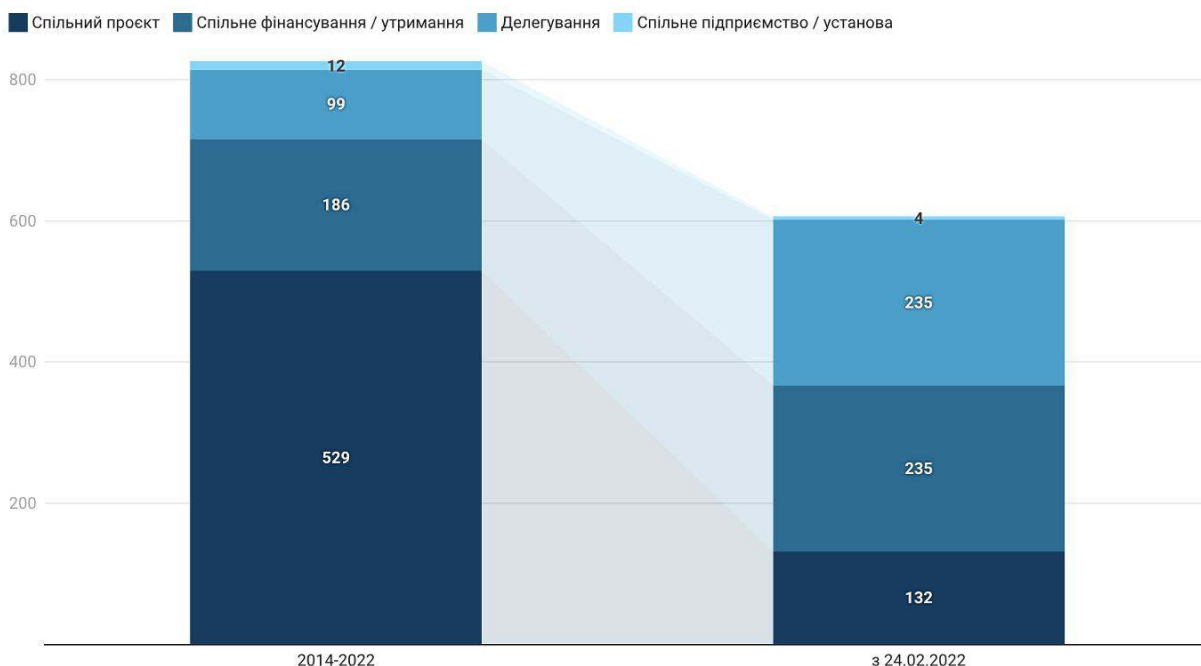
МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Березневі угоди свідчать про більш адресне використання міжмуніципального співробітництва як практичного інструменту розв'язання конкретних проблем громад. У березні 2026 року до реєстру було внесено **11 нових договорів**, що менше, ніж **14 у лютому та 31 у січні**. Водночас це скорочення, ймовірно, не означає зниження активності співпраці. Навпаки, березневі угоди показують, що цей інструмент дедалі частіше застосовується не формально, а там, де громадам потрібно забезпечити доступність послуг або створити умови для доступу до них, передати окрему функцію сильнішому партнеру чи швидко знайти організаційне рішення для воєнних і гуманітарних викликів.

Після початку повномасштабного вторгнення міжмуніципальне співробітництво в Україні змістилося від реалізації окремих розвиткових проєктів до забезпечення базових послуг і передачі функцій. Якщо до 24 лютого 2022 року в реєстрі переважали угоди у формі спільних проєктів — 529 договорів, або 63,4% усіх нових реєстрацій того періоду, тоді як спільне фінансування та утримання становило 22,3%, а делегування завдань — лише 12%, то після початку великої війни структура стала майже дзеркально іншою. Із 606 угод, зареєстрованих після 24 лютого 2022 року станом на 30 березня 2026 року, 38,8% (235 договорів) припадає на спільне фінансування та утримання і на делегування завдань, тоді як частка спільних проєктів знизилася до 21,8% (132 угоди). Це означає, що співробітництво дедалі менше працює як інструмент окремих розвиткових ініціатив і дедалі більше — як практичний механізм фінансування послуг, передачі функцій та організації повсякденного життя громад в умовах війни. Виразною рисою березневих угод стала також активніша участь військових адміністрацій, які фігурують майже в половині нових договорів.

РИСУНОК 12.

Формат договорів співпраці громад до та після 24.02.2022

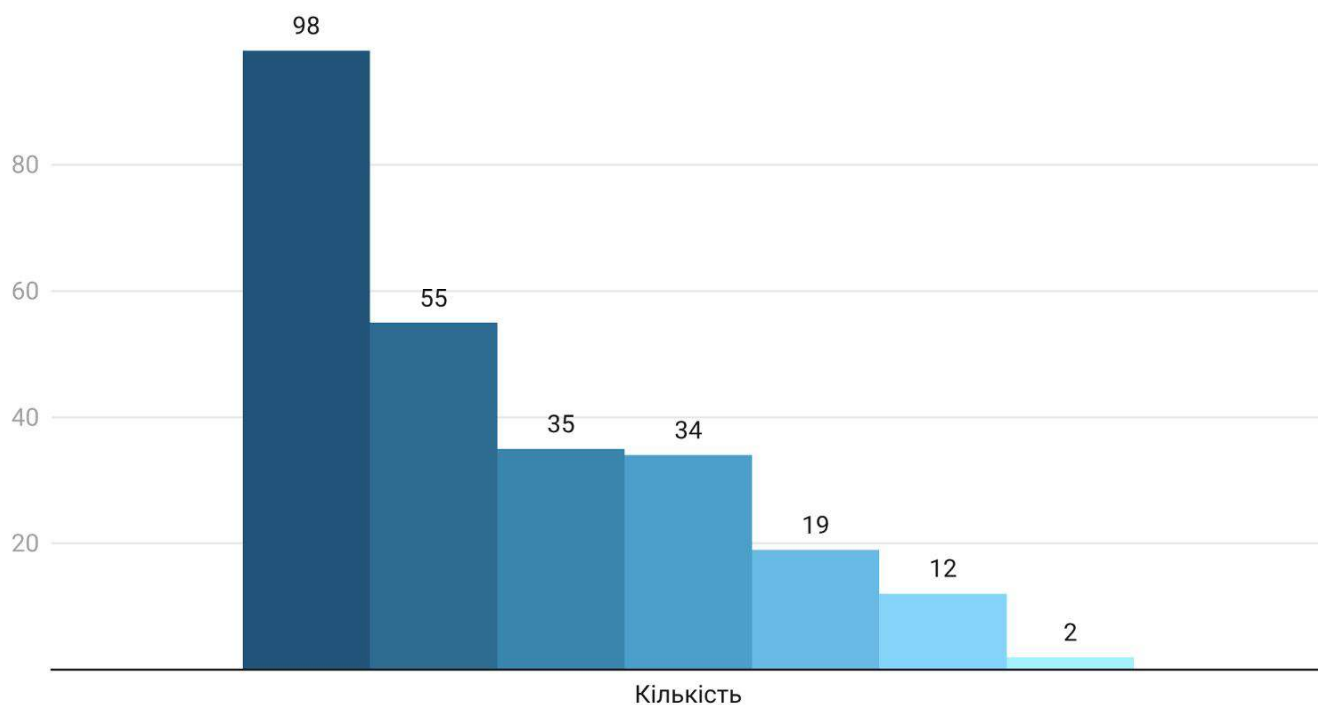
Джерело: Міністерство розвитку громад і територій, KSE

Останні реєстрації підтверджують, що громади використовують співробітництво насамперед для вирішення прикладних управлінських і соціальних завдань. У 2025 році та в першому кварталі 2026 року структура нових угод уже стабільно тримається навколо двох головних форм: **спільного фінансування та утримання — 40,6% (108 угод) і делегування завдань — 37,6% (100 угод)**, тоді як на спільні проекти припадає лише **21,4% (57 угод)**. Спільне фінансування та утримання² передбачає довгострокове об'єднання ресурсів громад для підтримки вже існуючих об'єктів і покриття операційних витрат, тоді як реалізація спільних проектів має тимчасовий, результат-орієнтований характер і спрямована на створення або модернізацію інфраструктури. Найбільше нових домовленостей у цей період стосувалися **освіти, соціальних послуг, охорони здоров'я та адміністративно-управлінських функцій**. Іншими словами, громади найчастіше співпрацюють тоді, коли потрібно не втратити доступ до послуги, утримати інституцію або організувати сервіс для людей в умовах переміщення, кадрового дефіциту чи безпекового тиску.

РИСУНОК 13.

Тематичний розподіл договорів співпраці у 2025-2026 роках.

■ Освіта
 ■ Соціальні послуги
 ■ Адміністративно-управлінські функції
 ■ Охорона здоров'я
 ■ Інфраструктура та ЖКГ
 ■ Культура / туризм / спорт
 ■ Безпека та оборона

Джерело: Міністерство розвитку громад і територій, KSE

У березні міжмуніципальне співробітництво зберігало переважно локальний характер, однак водночас продемонструвало потенціал для міжобласних рішень у сферах релокації, житла та відновлення. Із 11 нових угод 10 були укладені в межах однієї області, а 7 — також у межах одного району, що підтверджує домінування співпраці між найближчими сусідніми громадами для вирішення практичних локальних завдань. Водночас березень приніс і важливу новацію — міжобласну угоду між **Кам'янським** (Дніпропетровська область) і **Покровськом** (Донецька область) щодо будівництва

² Відповідно до Статті 4 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» (№1508-VII), спільне фінансування (утримання) передбачає довгострокове об'єднання ресурсів громад для підтримки вже існуючих об'єктів і покриття операційних витрат, тоді як реалізація спільних проектів має тимчасовий, результат-орієнтований характер і спрямована на створення або модернізацію інфраструктури. Ці форми відрізняються за часовим горизонтом, типом витрат та рівнем інституційної інтеграції.

багатоповерхових житлових будинків у Кам'янському. У цій моделі одна громада надає відносно безпечний простір і можливість для житлового будівництва, а інша — фінансує проєкт, пов'язаний із переміщенням людей і потребою зберегти житлову та соціальну основу для своїх мешканців. Це показує, що міжмуніципальне співробітництво може бути не лише механізмом спільного утримання установ, а й інструментом спільної відповіді на воєнні виклики там, де одна громада не може впоратися самотійно.

Березневі угоди у соціальній сфері показують, що міжмуніципальне співробітництво може бути інструментом збереження інституційної суб'єктності переміщених громад через мережу послуг для їхніх мешканців. Найбільш показовим тематичним кластером місяця стали три угоди, пов'язані з центрами допомоги «ЯМаріуполь», побутовими центрами «ЯМаріуполь.Турбота» та центрами оздоровлення «ЯМаріуполь.Родина». Усі вони були укладені **Маріупольською міською військовою адміністрацією** — окремо з **Кальчицькою сільською громадою, Нікольською селищною громадою та Сартанською селищною громадою Донецької області**. Йдеться не просто про надання соціальних послуг у звичному розумінні, а про інституціоналізацію мережі підтримки для громади, яка втратила контроль над своєю територією, але продовжує існувати як суб'єкт публічного управління. У цьому випадку співробітництво дає змогу зберігати переміщену громаду через побутову підтримку, психологічну допомогу, оздоровлення родин і постійну комунікацію з мешканцями. Для органів місцевого самоврядування це важливий практичний сигнал: навіть в умовах окупації, переміщення чи розриву між громадою та її територією міжмуніципальне співробітництво може стати механізмом збереження інституційної спроможності через мережу сервісів.

Нові березневі договори показують, що міжмуніципальне співробітництво використовується і для забезпечення інших функцій громад. Наприклад, у рамках угоди Путильська селищна рада надаватиме реєстраційні послуги мешканцям Вашківецької міської ради. А Краматорська та Великоновосілківська військові адміністрації домовилися проводити спільні заходи, пов'язані з територіальною обороною.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Міжнародне партнерство може інституціоналізуватися по-різному — залежно від рівня партнера, змісту домовленостей і обраної рамки взаємодії. За березень 2026 року було зареєстровано два нові договори про міжнародне територіальне співробітництво - угода і меморандум, які охоплюють одразу багато сфер — від інфраструктури й енергетики до освіти, бізнесу та цифровізації. Водночас обидва документи були внесені до офіційного переліку Міністерства, тобто в обох випадках ідеться про формалізоване міжнародне співробітництво, а не лише про декларативні наміри.

Перша угода показує, що міжнародне муніципальне партнерство може поєднувати довгострокові напрями розвитку з конкретною практичною підтримкою громад уже на початковому етапі співпраці. Йдеться про угоду між **Пустомитівською міською радою Львівського району Львівської області та муніципалітетом Ціфер у Словаччині** про встановлення побратимських відносин. Її було підписано під час візиту словацької делегації на початку березня 2026 року, а зареєстровано **30 березня**. Угода охоплює широкий спектр напрямів: **освіту, науку, культуру, мистецтво, зелений перехід, адаптацію до зміни клімату, охорону довкілля, розвиток інженерної і транспортної інфраструктури, туризм, спорт і місцеве самоврядування**. Вона також передбачає навчальні та обмінні візити для мешканців громади з метою переймання європейського досвіду та посилення євроінтеграційних практик на місцевому рівні. Водночас одним із перших практичних результатів співпраці стала **передача генераторів для**

Пустомитівських ліцеїв, що демонструє здатність такого партнерства одночасно працювати і на стратегічну перспективу, і на оперативне посилення місцевих закладів та критичної інфраструктури.

Другий меморандум свідчить, що міжнародне регіональне партнерство дедалі більше наповнюється практичним змістом у сферах відновлення, модернізації та соціальної підтримки. Меморандум між Вінницькою ОВА та землею Рейнланд-Пфальц у Німеччині охоплює економіку, освіту, енергетику, охорону здоров'я, цифровізацію та екологічну стійкість. А також конкретні напрями **співпраці**: впровадження енергоефективних технологій і розвиток відновлюваної енергетики на Вінниччині, оздоровлення дітей загиблих, поранених і зниклих безвісти українських захисників, розвиток бізнес-партнерств та взаємодію між медичними й освітніми установами, зокрема через професійні та академічні обміни.

Для українських громад ці два приклади показують, що найбільш змістовними є ті міжнародні партнерства, які від самого початку будуються навколо конкретних сфер співпраці — енергетики, освіти, бізнесу, інфраструктури, охорони здоров'я чи екології. Водночас найбільшу практичну цінність мають моделі, які поєднують довгострокові стратегічні напрями з прикладними форматами взаємодії, такими як навчальні візити, контакти між установами, співпраця між бізнесами, спільні програми чи професійні обміни. При цьому особливо важливо, щоб стратегічна рамка залишалася первинною, а швидка підтримка місцевих закладів чи критичної інфраструктури виступала її практичним продовженням.